

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 22. Septemb. 1787.

Háború és Hadi-készület.

Mindenfelől erősítettik azon hirnek tökéletes igazsága, mellyszerént a' mi F. Monárkhánk (ki ebben a' pertzentésben, úgy mint Tsötörtökön a' maga Tseh-Orizági úttyából tzerentsélen vissza-érkezék) a' Török határ-szélek ellenébe edgy Hadi-Lineát formáltat, melly Gallitziától fogva Dalmátziáig fog kiterjedni, és a' melly 60 ezer határ-széleken lakó katonákból és 19 más Hadi-sergekből fog-állani; a' honnan, minden Magyar Országból ki-mozdúlt sergek a' vizsza-meneretre parantsolatot vettének. A' F. Au-
striában lévő Ártilleristák Vezére, minden népével edgyütt hajóra ült, és siet a' Dunán a' Török szélek felé. Minden Magyar és Erdély Országban lévő Hadi élés Török, noha az Auitriai ház Uralkodása alatt

soha jobb lábon nem állottanak, mint most, szorgalmatosan töltetnek. A' Tsfatázandó Mufzka erőhöz 40 ezer főből álló F. Ts. és Királyi fergek adatnak; melly fergeknek amozokkal való edgybe jövések Péterváradnál lészzen. Tsalhatatlanúl erősítik, hogy minden órán 4 újj Magyar gyalog Regimentek állittanak-fel. Az egész Magyar gyalog Tábor világos-kék nadrágot fog-vifelni, a' mint már ezt még tavaly jelentettük vala. — A' Székely Huszárok Bukovinába indúltak, és tsak a' gyalogság marad othon. A' minap neveztünk vala-meg, némelley N. M. Királyi Test-őrző Tiszt Urakat, kik a' magok Gárda rangjok megtartása mellett a' tsfatázó piatzon-is készek meg-jeleni; már most többel szolgálhatunk; mert azokon kívül, kiket a' hofzszas F. Udvari hív-szolgalat a' tsfatázó piatzon szolgálni alkalmatlanokká tett, minyájon készek az ellenséggel szembe-állani, és következő Regimenteknél, következő Gárda Tisztek fognak fegyvert rántani: A' gyalog fergeknél ezek: *A Fő-Hertzeg Ferdinánd fergében: H. Szabó Antal, Keltz. — A' G. Pálfi Jánoséban: Majtinyi, Vék-helly. — Az Oroszéban: Bernáth, Petrás. — A' Devinszéban: Törös, Sváby. — G. Gyulai Feren-tzéban: Millorádovits, Török Mihály. — A' G Gyulai Sámuelében: Gunda, 'Sigárdy. — Eszterházi Antalében: Dollevitzinyi, Rájchenhall. — H. Eszterházi Mikloséban: Rákovzky, Fodor. — Nádasdiében: Boér, Szillassy. — Alvintziében: Pelley, Fekete Sigmond. — A' Lovas fergekhez ezek mennek: A' Székely Huszárokhoz: Kapitány Soóky, Kapit. Dániel, Fő-Hadnagy Gányi, Fő-Had. Matejtsik; Áll-Hadnagyok: Czirjék, Hegedüs; Török János, Újházi, Fekete Mihály. — A' Grefenéhez: Horvát, Báró Radák, Gvoszdenchevits. — A' Vormszeréhez: Ambr.*

Ambr. Berzevitzy, Spillenbergh, Fő-Hadnagy Bartfai.
— *A' Toskána Leopoldéhoz*: Márffy, Csizár, Bakó. — *Eszterházi Imréhez*: Vékhely Kapitány Lajdinántnak. — Az itt a' megjegyzés, hogy a' Székely Huszárokhoz mind ki-vállagatott Tiszt Urak mennek. — A' Keresztyének minden felől jönnek fergestől ki Török Országból, és kegyetlen dolgokat bezzéllenek, mellyeket a' Pogányok a' Keresztyéneknek tselekednek; 's azt mondják, hogy a' Török Országban el-izaparadott és gazdagodott Keresztyéneknek fokosága tellyes igyekezettel azon vólna, hogy az egész Török Birodalom Keresztyén Fejedelem birtakalá alá essék; melly kívánság nem kevés segítségül foglenni a' Keresztyén hadakozoknak. — Itt azt kezdettek vala némeltyek magokkal el-hitetni, hogy edgy hatalmas Fő-Vézérnek igazgatása alatt, edgy 25 ezerből álló Pruszszus Tábor is, a' Muszka zászlók alatt, a' Török tsatázó piatzon edgy fordítást kívánna tenni; de ez annál bizonytalannabb, mennél bizonyosabb az, hogy a' Frantzia, Hollándus, és - - - Perben a' Pruszszus és az Ánglus az *Agens*, kik a' per eligazíttására már olly készen állanak, hogy minden órán bámúlva fogjuk a' Sententziát hallani. A' Hollándusoknál vólt Frantzia követ vissza-hívattatott, és helyébe mégyen a' Konstantzinápolyban vólt Követ G. Sz. Priest; mellyből a' Hollándus Pátrioták azt a' következtést hozzák ki, hogy bizonyoson a' Frantzia segítség, szokása szerént, arra fogja a' köppenyeget fordítani, merről nagyobb szél-fú, és ott kíván vizet zavarni, hól nagyobb potykákhoz tarthat reménységet. A' Pátrioták mind-össze 60 ezeren vagynak fegyverbe; kik inkább kívánnak a' magok le-romlott köfalaik alá temetkezni, mint magokat megadni — azonban, ha szórúl a' kaptza, a' Roka fára mász,

vagy

vagy jukba búvik; a' Béka pedig iszopba rejti magát. — A Geldriai Status a' Pruszszus seregnek a' magok Tartományokon szabad által-menetelt engedett. — Az egész Pruszszus Armádia tsatára készítették; fok Regementek vettek útra készítő parantsolatot, és 20 ezer főből álló Szakszoniai lereg Vestfáliába megyen. — Meg-írtuk vala ez előtt költ leveleinkben, hogy már a' Muszka és Török seregek között véres tsaták mentenek légyen végbe; de akkor nem tudván: hogy és mimódon? most szolgálunk, a' közönséges hírek szerént ezzel: „Otzakov és Kerson között a' Törökök véletlenül a' Muszkákra utván 11 ezer Muszkak mondotnak a' Törököktől haláloson meg-veretteknek lenni, és annyi fegyvert és más hadi-készületeket nyertenek a' Törökök, mellyen a' T. Tsászár maga is el-tsudálkozott. Az is mondatik, hogy a' Török hajós-seregnek 2 osztálya, melly eddig a' Terapijai tengeri tsatorna tórkában vasmatskán lesi vala az egeret, a' Muszka hajós-seregre véletlenül rá-ütvén, azt tlak nem egélzizen semmivé tette. A' közönséges Levelekből olvassuk mind ezeket, mellyeknek igazságáról ezután bővebb tudósítást várunk. — Tökéletesen igaz, hogy a' Fő-Vezér a' F. Ts. és Királyi Tábor mellett *Feldmarsal* Hadik léfzen, az allatabb való Vezérek pedig a' lovas-seregknél H. Koburg, *Kinszki* és *Vormszer*, és a' *Vormszer* Magyar Huszár-serge megyen Magyar Országba. — Midőn *Bulgakov* Úr a' Konstantzinápolyi Muszka Követ a' 7 Toronyba vetteték, minden Konstantzinápolyban lévő idegen és Keresztyén Ministerek edgybe-gyülének és

*) A' 7 Torony Konstantzinápolyban edgy felleg-vár formára épült régi vár, melly fogházul tartatik; azért neveztetik 7 Toronynak; mert a' maga kerületében 7 badoggal fedett Tornyai vagynak, igen jelesen építve.

és azon munkálodnak vala, hogy ki-fzabadithatnák; de semmire sem mehetének. — A' Lembergől jött Levelekből ezeket olvastuk: „Egész Molduva és Oláh Ország, a' Török háború miatt zürzavarban van, és ezerenként keresnek a' lakosok bátorságos helyet a' magok meg-maradásokra szökés által. — Midőn a' Divány a' háború meg-határozásáról tanácskozott, a' Konstantinápolyi szamár Török Publikum azzal fenyegeti vala; hogy ha leg-ottan a' Muszka ellen hadot nem izenne, egész Konstantinápolynak minden szegéletének leg-ottan tüzet fogna adni; mert hogy ezen Birodalom az ő régi vitézségjeket, még jobban-is meg-homályosította, azt tovább nem szenvedhetik. — A' mondatik, hogy az a' régtől fogva való Török Hadi-készület mind a' Muszka, és nem az Egyiptomi pártot ütöttek ellen vala; de hiszem, majd ki-hajtyák a' balhát a' *Mahumed* veres gagyájából. — *Ternovitzból* ezt írják: „Barátom! Nálunk félelmes a' dolog. Éppen midőn ezt írom, a' Jassiban volt F. Ts. és K. Konsúl minden tselédjivel edgyütt hozzánk érkezék Ternovitzba, még pedig, a' mint maga mondja, botsúzatlanul jött-el. A' Törökök mind azokkal, valakik csak Keresztyén nevet viselnek kegyetlenül bánnak. A' Kalmárok takarodnak mihozzánk által Jassiból. Molduvában nyüsög a' Török, és mind szüntelen több több érkezik. Illyen állapotban vagyunk mi itten. —

Elegyes Tudósítások.

Edgy Bétsi kenyér-sütőre, kinek elég lisztye vala, még-is, hogy drágaságot okozhossan, kenyeret sütni nem akara, csak 50-netskét vágának a' napokban, 's azólta senki szorgalmasobban nem süti a' kenyeret, mint ő. — A' Bétsben fekvő Artilleria Rege-

gement-is parantsolatot vett, hogy magát úthoz készíttse. A' Fegyvert-tartó házokból 48 fontú gojóbis alá való ágyúkat-is vettének elé és fogják vinni a' Duván-le. — Edgy fokot próbált Generál a' napokban, edgy bizonyos társaságban, a' mostani közönséges Európai hadi-készület eránt meg-fzöllittatván, mifsoda itélettel volna mind ezekről? En, úgymond, a' 7 esztendős Pruszizus háborúban edgy ágyút láttam, mellyen ezen fellyül való írás vala: *Ultima ratio Regum.* — A' F. Monárkha azt kérdi a' többi-között a' Belgiumi Députátusoktól: mennyi députátuma volna edgynek napjára; felel az edgyik: tsak 10 arany Felséges Uram. Ah! mond a' Monárkha: melly nagy summára nem mégyen az? Uraim, tsak mennyetek haza Isten hirivel! — Ugyan ezen Belgiumi Députátusok közzül edgy, a' Bétsbe jövő útban Lintzben, azt kérdi edgy Katonától: hová mennek? 's hát te-is hová mégy? kérdi a' ki-pedrett bajuszszú katonna. En, felel amaz, Belgiumi Députátus vagyok, Bétsbe megyek. Nó Isten úttfen! mond a' Katona, nekünk-is az egész Regimentünk Belgiumi Députátus, Brabántziába megyünk. Terem-é ott jó bor? van-é jó út? így válának-el edgymástól. — A' Bétsi leg-nevezetesebb Kávészázban a' napokban 2 Hollándusok között veszekedés támod, melly a' jelen-lévő számos vendégeket nem kevéllé tevé figyelmetefekké. Edgyik a' Printz, a' másik pedig a' Pátrioták részét óltalmazza vala, úgy annyira, hogy tsak hamar köröm fősüre kerül a' dupély, üstököt rántnak a' Hollándusok; de — a' békefféget óltalmazó Politzáj katonák, kik mint a' Matska az egér körül, az efféle alkalmatoságok körül, szüntelen lesben vagynak, bé-toppontának, és mind a' két vitézt, jóllehet mihelyt a' Politzájt meg-látták, mindgyárt tüzesen protestálának, és

magokat mind ketten Neutrálitáknak vallák, el-vivék fegyver között a' Politzáj házhoz. — Ha a' Belgiumi vólt Fő-Kormányozó Hertzeg *Albert* és ennek Hiteffe *Mária Kristina* Fő-Hertzeg-Afzfzony többé Belgium-ba visszama-menni nem kívánnának, a' Tseh Országi, Magyar Országi és Stájer Országi Fő-Kormányozás, a' F. Monárkha által, a' vállofztásra által-engedtetett, és így, akár Budán, akár Prágában, akár Grétzben tetszések szerént lakhatnak ő Hertzsegek. — A' mi Sűket-Némáink az ő bölts tanítójak és igazgatójak alatt annyira mentenek, hogy a' F. Monárkha nem régiben maga el-bámúlt rajtok, midőn az egész nyelvben elé forduló szokat külömb-külobm módon ezektől hajto-gattatni hallá, tsupa jelek által, és azt tisztán le-is írni. Az Igazgató T. T. Úrnak edgynehány pár aran-nyokat ajándékozván, ennekutánna 70 és 50 forint fizetés mellett több Sűket-Némák vétettetnek-fel.

Eppen ezen órában érkezik Török Országból azon hír (igaz-é, vagy nem? más légyen kezes éret-te) melly azon mesét: *miért, hogy a' Törökök olly hirtelen hadatt izentenek a' Muszkának?* meg magya-rázza. A' mondatik t. i. hogy ezen vad-emberek a' magok békeffég szerető okos Tsászfárjokat *IV-dik Akh-metet* meg-finorozták, és ennek helyébe az ő Test-vérének fiat *III-dik Szelimet* ültették a' Tsászfári szék-be, ki edgy ifjú és tüzes hadakozásra termet ember lévén, leg-ottan az ő háborgó kívánságoknak szabad-ságot engedet. Ezen hírt már sok közönséges leve-lekben olvashatni, azonban ezután válik, igaz-é, vagy nem? — *Erfurthban* a' *Lutheránium* Konsistó-riumban el-végeztetett, hogy a' kik ennekutánna *Ur-Vatsorájával* nem élnek, azok bersületes helyre ne temettefienek. Ezen rendelésre meg-felelt vala azon tavalyi meg-hólt Fő-Hadi-Tiszt, kit a' Pap halála órá-ján

ján kényszerítvén, hogy minden bűneit vallaná-meg,
 ezt felelé: *Natürlich!!!* — A' Göttingai Univerfi-
 tásnak a' múlt hónapnak 16. 17. és 18-dikán esett
 Jubiléumi innep szentelése alkalmatoftágával, Taná-
 tsos *Schlötzer Úrnak* Leánya (*Doctor Philosophiae*
et Magister liberalium artium) *Filosophiae* Doktorrá
 és a' szabad tudományoknak Mesterévé lett. — *Lem-*
bergből azt írják, hogy a' Török Udvar a' mi F. Mo-
 nárkhánknek *Serviát* és *Bosniát* önként által-kivánnya
 engedni, csak hogy ezen mostani környűlállásokban Neu-
 trálistának maradjon; csak alig, ha ez-is nem költött
 hír; azonban várjuk végire. — Eddig az egész világ
 azt véli vala, hogy ezen hirtelen esett Török háború-
 nak a' Frantzia Udvar lett volna indító eszköze; de a'
 mi orroknál meszszebb látó Politikusaink ennek jobban
 végire menvén, ki-tanúlták, melly titkos úton
 ment legyen ez, az Ánglus Udvar által, és éppen ak-
 kor, midőn mind a' Frantzia, mind a' Török az ő el-
 lenségeire nézve leg-félthetőbb és erőtlenebb kárban
 gondoltatnak. — Az Erdélyi Levelek szerént, itt már
 csak az erőszak tartoztattya a' Törököknek bé-utése-
 ket. — A' szerentsétlen *Légisfeldnek* meg-kegyelme-
 zett a' Monárkha; a' hajó huzásból vízíza-jő, és
 Bétsben a' Spilbergben tölti-ki a' maga fogságának ide-
 jét. — Már a' Hollándiai békefléget prédikáló Kato-
 náknak ezen hónapnak 7-dikén 60 töltést osztogat-
 ván, és egész hadi erejeket tűz-okádásra készítvén,
 induló parantsolatot adtanak vala, még nem tudatik
 mire mehettek. —